

Erika Bomström Aho
Högskolan Dalarna

DOI: <http://dx.doi.org/10.5617/adno.7825>

Nyanlända gymnasieelever – Elevidentiteter och språkbarriärer

Sammandrag

I föreliggande artikel studeras nyanlända elevers upplevelser av att vara elever på Språkintröduktion. Programmet är ett av fem intröduktionsprogram i gymnasieskolan och tar emot nyanlända elever från 16 till 19 år. Eleverna placeras på Språkintröduktion eftersom de nyligen har kommit till Sverige och för att de ännu inte uppnått tillräckliga kunskaper i det svenska språket. I denna intervjustudie bidrar Homi Bhabhas teori om mellanrummet till en förståelse för hur erfarenheter av Språkintröduktion kan upplevas. Resultatet visar att elevgrupperna på Språkintröduktion är heterogena eftersom eleverna har olika erfarenheter av skola och arbete. Tre teman blir synliga i resultatet: elever med andra kunskaper och erfarenheter, elevidentiteter som särskilt framträder och det svenska språket som barriär. Resultaten visar att förvärvandet av det svenska språket för varje elev blir ett mål att nå samtidigt som det utgör ett hinder. Språket blir viktigt eftersom eleverna är beroende av det för att lyckas såväl i skolan som i samhällslivet. Likaså blir synliggörandet av elevers tidigare erfarenheter och kunskaper betydelsefullt eftersom det kan komma att påverka deras identitetsuppfattning.

Nyckelord: språkintröduktion; nyanlända elever; mellanrum; elevidentitet

Newly arrived upper secondary school students – Student identities and language barriers

Abstract

This study investigates newly arrived students' experiences of being students at Language Introduction in Sweden. The program is one of five introductory programs in Swedish upper secondary school and admits newly arrived students from the ages of 16 to 19 years old. Students are placed at Language introduction because they have recently arrived in Sweden and since they have not yet gained enough knowledge of the Swedish language. In this interview study, Homi Bhabha's theory of the third space contributes to an understanding of how experiences from Language introduction can be perceived. The results show that student groups at Language introduction are heterogeneous as students have diverse experiences of school and work. Three themes appear in the results: students with other kinds of knowledge and experiences, student identities in transformation, the Swedish language as an obstacle and as goal. The results show that the acquisition of the Swedish language becomes to each student a goal to reach and at the same time a hindrance. The language becomes important because the students depend on it in order to be successful in school as well as in life in society. Likewise,

making the students' past experiences and knowledge visible, becomes important as it may affect their perception of identity.

Keywords: språkintröduktion; nyanlända elever; mellanrum; elevidentitet

Introduktion

Alla elever har rätt till utbildning. Det gäller även de elever som nyligen kommit till Sverige från ett annat land och som måste börja skolan trots att de inte har kunskaper i svenska språket (Skolverket, 2016a). Skolan är betydelsefull för de nyanlända eleverna under den första tiden i det nya landet (Ottosson, Eastmond & Cederborg, 2017; Wigg, 2008).

Introduktionsutbildningar beskrivs av nyanlända elever som särskilt betydelsefulla arenor eftersom de där skapar sig en social gemenskap med de övriga eleverna på programmet (Sharif, 2017; Skowronski, 2013). I den här texten fokuseras nyanlända gymnasieelevers upplevelser av att vara elever på ett introduktionsprogram, vilket för elever i åldrarna 16-19 år i Sverige är Språkintröduktion. Syftet med artikeln är att generera kunskap om elevers upplevelser av Språkintröduktion. Mer specifikt syftar artikeln till att utifrån analys av elevintervjuer med hjälp av Bhabhas mellanrumsteori (mellanrum: the third space) få kunskap om hur eleverna erfar programmet genom det bemötande de uppfattar och genom organiseringen av undervisningen. Utifrån det som eleverna i intervjuerna berättar skapas förståelse för deras lärdomar och erfarenheter av Språkintröduktion och för hur de skapar mening i anknytning till sina erfarenheter. Mellanrum (Bhabha, 1994) som teoretiskt begrepp används här för att skapa förståelse för och kunskap om hur utbildningen på Språkintröduktion kan upplevas av elever själva. Det som Bhabha åsyftar med begreppet mellanrum är det rum som blir till när två främlingar, eller kulturer, möts.

Först kommer här en kort presentation av Språkintröduktion som följs av tidigare forskning om skolors mottagande av nyanlända elever, elevers erfarenheter av programmet, undervisning och det svenska språket som hinder och mål. Därefter följer en genomgång av Bhabhas mellanrumsteori och metod och material. Efter en resultatdel där de tre teman som synliggjordes i analysen presenteras, avslutas artikeln med en diskussion.

Språkintröduktion

När en nyanländ elev i gymnasieålder kommer till Sverige placeras eleven på Språkintröduktion, som är ett av fem introduktionsprogram i den svenska gymnasieskolan. Programmet är inte sökbart utan eleverna placeras där med anledning av att de inte har uppfyllt språkraven i svenska för nationella program och att de inte har gått i skola i Sverige tidigare. Syftet med programmet är att eleverna ska kunna läsa in de betyg de behöver för att kunna gå vidare till ett

nationellt gymnasieprogram, annan utbildning eller till ett arbete (Skolverket, 2017). Elevernas tid på programmet blir viktig såväl för deras första tid i det svenska utbildningssystemet som för en introduktion till det svenska samhället. Utbildningen spelar en stor roll för elevernas liv och framtid eftersom den tid de vistas på programmet är betydelsefull för känslan av samhörighet och tillhörighet samt för upplevelsen av att vara fullvärdiga medborgare i Sverige (Andersson, Melchert & Hedberg, 2010). I skolan kan de få nya vänner, etablera sig i sociala grupperingar och nätverk samt få en möjlighet att lära sig svenska (Andersson m.fl., 2010).

Eleverna som studerar på Språkintröduktion ska så snart som möjligt komma vidare i sin utbildning och programmet ska därför fungera som en intröduktion under en avgränsad tid (SFS 2010:2039). Av den anledningen ska programmet erbjuda undervisning i såväl svenska som andraspråk som övriga skolämnen. Eftersom eleverna som studerar på programmet kommer från skilda bakgrunder och har olika erfarenheter av utbildning och arbete bör undervisningen på programmet utgå från elevens individuella behov och förutsättningar (Skolverket, 2017).

I en rapport utförd av Skolinspektionen (2017) framgår att det har visat sig att det är utmanande att genomföra en undervisning som utgår från elevs individuella behov och förutsättningar. Enligt ovan nämnda myndighet (Skolinspektionen, 2010, 2014, 2017) tyder svaga skolresultat på brister i utbildningen på Språkintröduktion. För att undervisningen ska ha förutsättningar att vara individanpassad behöver en kartläggning genomföras av elevs tidigare kunskaper och erfarenheter (Skolinspektionen, 2017). Vidare framhåller Skolinspektionen att undervisningen i alltför stor utsträckning fokuserar på elevs kunskaper i svenska i relation till övriga ämneskunskaper, trots att eleverna på programmet har rätt att få undervisning i de ämnen de behöver för att kunna söka till nationella gymnasieprogram och andra utbildningsvägar. Detta påpekades i rapporter redan för många år sedan (Skolinspektionen 2009, 2010). Det kan anses vara en självklarhet att kunskaper i det svenska språket är viktiga men om skolan fokuserar enbart på kunskaper i svenska och inte på kunskap i skolans övriga ämnen är risken stor att bristperspektivet på elevgruppen blir för starkt. En bristande syn på elevs kunnande påverkar de resultat som eleverna uppnår (Skolinspektionen, 2017). I den här studien är intresset riktat mot elevernas egna upplevelser av mötet med den svenska skolan, det vill säga Språkintröduktion, vilket analyseras med hjälp av Bhabhas mellanrumsteori för att synliggöra aspekter utifrån elevernas berättade erfarenheter. Elevernas upplevelser av programmet bidrar med ett viktigt elevperspektiv på utbildningen.

Tidigare forskning

Trots att den svenska skolan har tagit emot nyanlända elever under flera årtionden är kunskapen om hur de ska tas emot begränsad (Bunar, 2015). Studier som publicerats under de senaste åren har handlat om mottagande och organisering av

undervisning för elevgruppen (se exempelvis Bunar, 2010, Nilsson Folke, 2017, 2019; Skowronski, 2013) men också visat på hur nyanlända ungdomar upplever skolan utifrån sociala aspekter. För elever i introduktionsklasser, till exempel Språkintröduktion, blir tillhörigheten på programmet en viktig och socialt trygg miljö som bidrar till en känsla av samhörighet. Lärarna, liksom klasskamraterna, beskrivs som särskilt viktiga (Nilsson och Axelsson, 2013; Sharif, 2017; Skowronski, 2013). I studier framkommer även att de nyanlända eleverna gärna ville lära känna elever från de ordinarie gymnasieklasserna och att de ville bli ”godkända” av dem. I dessa studier beskrivs introduktionsutbildningen som en arena där de nyanlända eleverna väntar på att få gå vidare (Sharif, 2017; Skowronski, 2013; Wiggs, 2011). Folke Nilssons (2017) studie visar att elever i förberedelseklasser känner sig exkluderade på grund av att undervisningen inte i tillräckligt stor omfattning är individanpassad, samt att övergången från förberedelseklass till ordinarie klass kan upplevas som svår. Organiseringen av placering i förberedelseverksamhet följt av övergång till ordinarie undervisningsgrupp kan enligt Folke Nilsson skapa en känsla av ett parallellt skolliv, av en skolgång som löper bredvid och inte gemensamt med undervisningen av de ordinarie elevgrupperna. (Folke Nilsson, 2017). Hagström (2018) skildrar i sin studie strukturen på Språkintröduktion som problematisk för eleverna eftersom den snarare hindrar än hjälper eleverna att komma framåt utbildningsmässigt. Hagström (2018) beskriver även att få av de nyanlända gymnasieeleverna såg sig själva som en del av gymnasiet samtidigt som gymnasiet var någonting som de ville börja på. I en brittisk studie (Safford & Costley (2008) studeras ett trettiootal nyanlända elever i övre tonåren, som hade kommit till Storbritannien utan eller med otillräckliga språkkunskaper i engelska i slutskedet av den obligatoriska skoltiden. Eleverna, som gick på olika skolor i London, hade varierade erfarenheter av den första tiden i skolan i London där några fick vara med om en flera veckor lång introduktionstid medan andra direktintegrerades i den ordinarie undervisningen med språkligt stöd. De flesta av eleverna hade erfarenhet av skola sedan tidigare från länder de bott i men de upplevde att deras tidigare kunskaper inte räknades och att de var tvungna att börja om från början. Eleverna upplevde även att det var deras ansvar att anpassa sig till skolans krav medan skolan inte behövde anpassa undervisningen efter elevernas förutsättningar. En annan internationell studie som bör nämnas är den som Short (2002) genomförde under 1999 och 2000 i USA där hon studerade program för nyanlända elever i högstadiet och på gymnasienivå. Utbildningarna följde olika modeller och några utmärkande drag för programmen var individuella bedömningar, dvs. att eleverna fick vistas en begränsad tid på programmen för att undvika åtskillnad från ordinarie elever, vidare arbete med utvecklingen av tvåspråkighet samt uppmuntran till det och slutligen social orientering i samhället och skolsystemet. Short konstaterar att man för att på bästa sätt ta emot nyanlända elever bör fokusera på innehållet och inte formen och att övergången från introduktionsprogram till ordinarie klasser ska vara relativt snabb och ske när

eleverna är redo och inte när läsåret är slut. Vidare påpekar hon bland annat att skolans ledarskap ska vara starkt och grundas på en gemensam vision, att undervisningen i engelska ska ske genom varierade arbetsformer, att elevernas modersmål ska involveras, att lärarna ska fortbildas fortlöpande samt att samarbete mellan nyanlända och ordinarie elever ska uppmuntras.

De studier som har gjorts visar att bemötande, mottagande och organiserande av undervisning spelar en avgörande roll för hur det går för elever i skolan. För dem blir skolgången en dubbel utmaning eftersom de behöver lära sig det för dem nya språket och att etablera sig i den sociala gemenskapen samtidigt som de ska följa undervisningen i övriga skolämnen (Nilsson & Axelsson, 2013). När läraren känner till den enskilda elevens förutsättningar och behov, har det betydelse för elevens kunskapsutveckling och för hur eleven presterar i skolan (Hyltenstam & Lindberg, 2012). I en av de studier där elevers röster framträder (Sharif, 2017, se även Hagström, 2018) beskrivs att eleverna upplever att de blir stoppade i sin egen utbildning på grund av att kunskaper de tidigare förvärvat inte tas tillvara. I Lund och Lunds (2016) antologi lyfts att det är betydelsefullt för eleverna att läraren organiserar en undervisning som stämmer överens med elevernas erfarenheter av utbildning eftersom det kan påverka elevernas inställning till skolan. Bouakaz och Taha (2016) skriver att eleverna präglas av den skolkontext de befinner sig i och att deras elevidentitet skapas utifrån den. Elevernas elevidentitet konstrueras beroende på hur skolgången organiseras och hur eleven bemöts. Samma elev kan uppbära en annan elevidentitet i en annan kontext.

Studier om nyanlända elever i Sverige visar att utbildningssystemet ofta riktar in sig på det som eleverna saknar, såsom kunskaper i svenska språket (Sharif, 2017, Skowronski, 2013). Internationella studier pekar på att skola och utbildning även i andra delar av västvärlden har svårt att förhålla sig till olikheter och mångfald och att ett förhållningssätt som bäst tar hänsyn till de nyanlända elevernas behov och rättigheter behöver vara holistiskt och inkluderande (Rutter, 2006; Pinson & Arnot, 2010). Allens (2006) studie beskriver språket som ett hinder för nyanlända elever på skolor i fransktalande Quebec som organiserat isolerad förberedelseverksamhet för nyanlända elever. Där fick de studera franska, matematik och idrott tills de hade uppnått en så pass hög nivå i franska att de utan problem kunde delta i ordinarie undervisning. Fördelen med tillvägagångssättet var att eleverna lärde sig franska medan nackdelarna, enligt studien, visade sig vara att eleverna upplevde att de hämmades i fråga om inkludering och att de heller inte kom att omfattas av skolans sociala nätverk. I avhandlingar, t. ex. Hagström (2018), Sharif (2017) och Wiggs (2011), beskrivs hur de nyanlända eleverna upplever att deras kunskaper i det svenska språket, som av andra ses som bristfälliga, bedöms försvåra inkludering och möjligheterna att nå goda resultat i skolan (se även Folke Nilsson, 2017 och Gruber, 2007). Cederberg (2006) fann i sin avhandlingsstudie att den största orsaken till att de nyanlända eleverna inte lyckades i skolan var att de hade bristande kunskaper i svenska. Även Sharifs (2017) studie visar på samma förhållande. I hans studie

upplevde de nyanlända eleverna att de måste lära sig svenska för att kunna nå goda studieresultat men också för att ta del av den sociala gemenskapen. Därmed blir, enligt Sharifs resonemang, betyg i svenska som andraspråk något eftersträvansvärt men samtidigt något som utgör ett hinder för framgång (Sharif, 2017). Hagström (2018) visar även på elevernas upplevelser av att känna att de, förutom att lära sig svenska, måste lära sig regler och normer som präglar det svenska samhället. Eleverna uttrycker rädsla för att bryta mot oförutsedda regler och de betraktar dem nästan lika viktiga som att lära sig svenska.

Teoretiska utgångspunkter: Bhabhas mellanrum

Bhabhas mellanrumsteori, som här utgör teoretiskt ramverk för analys och tolkning och som bygger på begreppet mellanrum (the third space), anknyter till ett postkolonialt perspektiv och måste därför förstås utifrån såväl den postkoloniala kontexten som den postkoloniala teorin (Bhabha, 1994). Det centrala inom postkolonial teori är att kolonialismen som drevs av européer har möjliggjort att det västerländska har blivit styrande i stora delar av världen (Said, 2004; Wikström, 2007). Said (2004) anser att den västerländska självförståelsen bygger på dialektiken mellan Europa och Orienten, väst och öst, civilisation och barbari, rationalitet och irrationalitet, samt maskulint och feminint. En konsekvens av det är att kolonialismen och kolonialistiska idéer inte bara influerade och märkte de postkoloniala staterna utan att de än i dag sätter sin prägel på världen, såväl ekonomiskt och socialt som kulturellt (se exempelvis Eriksson, Eriksson-Baaz & Thörn, 1999). Detta avtryck kan till exempel skönjas i sättet hur vi uppfattar och ser oss själva i relation till andra.

Bhabha (1994) menar att mellanrummet, som på svenska ofta översätts till det tredje rummet, kan ses som en struktur i samhället som uppstår i situationer där två identiteter, eller två kulturer, temporärt möts och tvingas översätta varandra. Den samhällseliga strukturen beskrivs som en kolonial struktur bestående av ett maktsystem som frambringar en plats där den gör sig själv till en myndig auktoritet medan människor med andra kulturella bakgrunder och med andra etniciteter görs till svagare stereotyper. Vidare ser Bhabha att när två kulturer/identiteter möts skapas en mellanrumsposition. Den positionen består av en övergångsperiod som framkallar något annat, något nytt och okänt, ett förhandlingsområde för mening och representation som är nytt. Det här mellanrummet erbjuder ett tredje rum som en position bortom de två som kolliderar med varandra. Detta möte orsakar att individen hamnar i ett mellanrum, en blandposition, där hon eller han befinner sig en bit från sin ursprungskultur samtidigt som individen, på grund av att hon eller han inte vistats i den nya kulturen tillräckligt länge, till viss del kommit in i en annan, tidigare okänd kultur. Ett centralt begrepp som ingår i Bhabhas tankar om mellanrummet är hybridisering. Bhabha förklarar det som att kulturer inte är stöpta i olika former,

utan att de alla ständigt befinner sig i en hybridiseringsprocess, en process av blandade kulturer. Utifrån det kan man förstå att kulturer konstrueras i växelverkan. Ur hybridiseringen kan en tredje position med en helt annan potential växa fram. Med idén om hybridisering inringar Bhabha vad som händer när två identiteter möts och han argumenterar för hybriditet som ett resultat av olika former av kolonisering. Hybriditeten leder till kulturella kollisioner och utbyten och kan resultera i att individen hamnar mellan olika kulturer och kan ha svårt att identifiera sig, känna trygghet och anamma känslan av tillhörighet.

Några andra begrepp som Bhabha (1994) aktualiserar och som är knutna till mellanrummet är ambivalens, stereotypisering och den andre. Ambivalens uppstår hos den som befinner sig i ett mellanrum på grund av en identitetsmässig splittring som orsakas av hybridiseringen. Ambivalensen kan ta sig uttryck på olika sätt, exempelvis så att individen närmar sig den nya kulturen eller tar avstånd från den. Med stereotypisering pekar Bhabha på individens uppfattning om identitet. En individ har enligt honom inte en fast identitet utan den är flytande (Bhabha, 1994). Frågan om identitet hänger samman med stereotypisering som enligt Bhabha handlar om att konstruera skillnader mellan normer och om att avvika från normen. Genom att vidmakthålla stereotyper kan en individ placeras i en kategori som är skapad av den som är normgivande och samtidigt förneka individens egen föreställning om identitet. Med begreppet den andre vill Bhabha (1994) beskriva skillnad, olikhet och att betraktas som annorlunda. Synen på den andre hänger samman med att kolonisatören ser den som blir koloniserad som den andre, annorlunda och olik den som är normgivande. Synen på identitet och på den andre blir betydelsefull i mellanrummet.

Att belysa Språkinträdning som ett mellanrum är relevant eftersom elevernas tid på programmet inträffar mellan livet i länder där de tidigare bott, och framtida utbildning och förväntningar på livet i ett nytt land. Således åskådliggör mellanrumsteorin föreställningen om att livet i tidigare levda kontexter, nutiden och framtiden konstrueras i växelverkan. Mellanrumsteorin kan även användas för att analysera relationen mellan de nyanlända eleverna och eleverna på de övriga programmen på skolorna liksom för analys av det fysiska rummet som Språkinträdning utgör. Språkinträdningen kan anses vara en villkorad plats som samtidigt är ett juridiskt lagstadgat rum. Eftersom mellanrumsperspektivet synliggör maktaspekter vad gäller kommunikation och identitetskapande, och eftersom eleverna som placeras på programmet befinner sig i ett läge där de ska lära sig ett nytt språk för att få tillgång till utbildning och samhällsliv, kan dessutom språk skapa något som kan betraktas som ett mellanrum. Att studera elevernas berättade erfarenheter med hjälp av Bhabhas (1994) mellanrumsteori bidrar därför till förståelsen av Språkinträdning som ett mellanrum och av konstruktionerna av nya identiteter som där äger rum på grund av hybridiseringsprocessen.

Metod och material

Materialet för denna artikel skapades genom en studie där elever på Språkintröduktion intervjuades (för utförligare metodbeskrivning se Bomström Aho, 2018). Studien har genomförts som en kvalitativ intervjustudie. Utifrån studiens kvalitativa ansats genomfördes öppna samtalsliknande intervjuer där fokus lades på informanternas åsikter, uppfattningar, minnen, erfarenheter och förhållningssätt. Intervjuerna var halvstrukturerade eftersom en intervjuguide med frågor fanns tillhanda. Frågorna skapades med syftet att få informanternas berättelser om erfarenheter och upplevelser av skola och undervisning på Språkintröduktion.

Sammanlagt intervjuades 22 elever på fyra gymnasieskolor. Urvalet av informanter baserades på elever som studerat på Språkintröduktion så pass länge att de bedömdes ha erfarenhet av programmet samt att det skulle gå att genomföra en intervju på svenska utan tolk. Intervjuerna genomfördes i skollokaler och varade i 30–40 minuter. Alla intervjuer spelades in och har transkriberats och därefter analyserats.

Materialet analyserades genom en tematisk narrativ analys, vilket innebär en tolkning av individers beskrivningar av sig själva och den sociala värld de ingår i (Johansson, 2005) för att identifiera, analysera och presentera de teman som blivit synliga i materialet. Med den narrativa ansatsen var såväl intervjun som transkriberingen en del av analysarbetet (Riessman, 1993). Elevernas berättade erfarenheter skapade förståelse för hur det är att vara elev på Språkintröduktion. Intervjumaterialet visade också hur informanternas i intervjusituationen ger sina erfarenheter mening eftersom meningsskapandet sker när de beskriver sina erfarenheter med ord.

Transkriptionerna gjordes så överblickbara som möjligt genom att det som yttrades i intervjuerna skrevs ner ordagrant med vissa skriftspråksmässiga anpassningar. Ambitionen var att göra materialet läsarvänligt samt att beskriva intervjuerna på ett opartiskt och rättvist sätt (Eriksson-Zetterqvist & Ahrne, 2011).

Analysen av materialet genomfördes med hjälp av meningskoncentrering (Kvale & Brinkmann, 2011) och färgkodning av nyckelord och –fraser, vilket ledde till att olika teman blev synliga. Temana sorterades genom att de med liknande utsagor i berättelserna placerades ihop i samma färgkodade kategorier. Under arbetet med analysen upptäcktes att intervjusvaren från vissa elever liknade varandra och på så sätt utformades mönster som synliggjordes med färg. De olika berättelserna jämfördes sedan med varandra och teman tog form där något svar återkom (Riessman, 2008).

Studien har genomförts i enlighet med Vetenskapsrådets forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning (Vetenskapsrådet, 2011). De intervjuade har fått veta att samtliga informanter avidentifieras samt att deltagandet i studien är frivilligt. Dessutom har materialet behandlats

konfidentiellt eftersom allt material har bevarats utom räckhåll för någon annan än forskaren.

För att säkerställa att de som deltagit i studien har kunnat ge ett informerat samtycke har samtliga informanter informerats om studien vid flera olika tillfällen. Eleverna som är med i studien studerar på gymnasiet och är mellan 17 och 19 år. För elever som är under 18 år har vårdnadshavares tillstånd till elevens deltagande i studien erhållits. Under hela studiens gång har det funnits en medvetenhet om elevgruppens utsatthet och tanken har varit att genom ovan nämnda förfarande få det styrkt att eleverna förstått innebörden av att vara informanter i en vetenskaplig studie. Av etiska skäl kommer materialet därför att presenteras så att igenkänning ska kunna undvikas.

Eleverfarenheter

I analysen framträdde tre teman och de ska presenteras här. Först redogörs för temat som handlar om elever med andra kunskaper och erfarenheter och därefter två elevidentiteter som särskilt framträder. Slutligen redogörs för elevernas upplevelser av det svenska språket som barriär. Dessa tre teman som framträder i elevernas berättelser diskuteras utifrån Bhabhas mellanrumspektiv.

Elever med andra kunskaper och erfarenheter

Grupperna på Språkinträdning utgörs av elever som har lång och gedigen skolbakgrund, av elever som aldrig har gått i skola utan i stället arbetat, av elever som gått i koranskola eller blivit undervisade hemma, det vill säga av elever med vitt skiftande förutsättningar och behov. Det gemensamma för eleverna är att de, när de börjar på programmet, inte har tillräckliga kunskaper i svenska för att börja på svenskt nationellt gymnasieprogram. I undervisningen fokuseras på det svenska språket, och eleverna är införstådda med – och strävar efter – att lära sig svenska tillräckligt bra för att uppfylla kraven för Språkinträdning. Detta framgår i intervjuerna där eleverna berättat om sina tidigare erfarenheter av skola och arbete.

Det första temat som analysen synliggjorde handlar om elever med andra kunskaper och erfarenheter än de som dominerar bland eleverna på nationella gymnasieprogram. Språkinträdningens fysiska placering på skolor kan spela roll för den känsla eleverna får genom att exempelvis höra till de klassrum som är lokaliserade vid sidan om de ordinarie elevernas klassrum. Detta är även något som framgår i intervjuerna under vilka eleverna berättar att de vill lära känna elever på de ordinarie programmen. På tre av de fyra skolor där studien utfördes var Språkinträdningens programmet beläget utanför eller i utkanten av de nationella programmens placering. Eleverna som studerar på programmet har kommit till Sverige av olika anledningar och från skiftande kontexter. De berättar att de trivs på programmet och att de har det trevligt med sina klasskamrater men

att de gärna vill lära känna elever som går på de nationella programmen. Det som de uttrycker att de vill tillhöra, det vill säga gemenskapen med de övriga eleverna, finns utanför programmets lokaler. Detta skapar ett fysiskt/rumsligt avstånd mellan dem och övriga elever på skolan, och de nyanlända eleverna kan därmed rent rumsligt betraktas som separerade från de övriga eleverna på skolorna. Leila, en av informanterna, berättar att hon gärna skulle lära känna andra elever än sådana som studerar på Språkinträdning men att programmets placering gör det svårt:

Leila: Jag vill lära bli kompis med svenskar men det jättesvårt (...) dom är i annat hus.

Bhabha (1994) talar om att mellanrum skapar kulturella hybrider och en sådan synliggörs när språkinträdningseleverna är separerade från de övriga eleverna, vilket kan göra det svårare för dem att komma in i det för dem nya sociala sammanhanget och kulturen. I informanternas utsagor blir det synligt att språkinträdningseleverna saknar möjligheter till kommunikation med elever med svensk bakgrund. De uttrycker att de gärna vill lära känna svenska elever men eftersom de upplever att de först måste lära sig svenska blir det svårt. Otillräckliga svenskkunskaper kan här ses som ett uttryck för mellanrummet i form av att det synliggör maktförhållanden i relation till identitetsskapande och kommunikation. Eleverna berättar att de håller sig till sina egna salar och uppehållsrum och att inga svenska elever vistas där. Eftersom de enda klasskamrater de träffar i klassrummen är andra språkinträdningselever möjliggörs heller aldrig några naturliga möten eleverna emellan på lektionerna. Samtidigt säger eleverna sig trivas med sina klasskamrater på Språkinträdning. Med dem får de möjligheter att tala svenska eftersom de inte har något annat gemensamt språk. Jaffar säger att han gärna vill lära känna svenska elever:

Jaffar: Jag vill lära känna svenska elever (...) kompisar det viktigt jätteviktigt (...) men först jag lära svenska och få betyg.

Eftersom undervisningen på Språkinträdning ska planeras och genomföras utifrån elevernas individuella förutsättningar och behov är det nödvändigt att skolpersonalen kartlägger elevernas tidigare kunskaper och erfarenheter. Eleverna i studien berättar dock att de inte har hört talas om kartläggning av tidigare kunskaper och erfarenheter och att de heller inte upplever att de har varit med om något sådant. Samtliga elever berättar att de har varit med om inskrivningssamtal under den första dagen de var elever på skolan och att skolpersonalen då frågade dem om de har gått i skola, och vad de har för framtidsdrömmar och intressen. Några elever berättar att de har talat om för skolpersonalen att de har betyg i flertalet ämnen, några säger sig till och med ha visat betyg för skolpersonalen, som inte har visat något vidare intresse för dessa. Det blir uppenbart att några lärare har talat om för eleverna att det bästa för dem är att de börjar studera för att

få svenska betyg. Amal, som upplever att hon skulle kunna studera matematik på högre nivå än hon tillåts säger:

Amal: Ja, precis. Jag har pratat med syon (...) men det är så det är så jag kan inte börja för att jag har inte betyg i svenska. Det är regel (...) det är tråkigt (...) jag känner igen allt den här.

Amal har under studierna på Språkintröduktion fått betyg i grundskolematematik men eftersom hon ännu inte har betyg i svenska som andraspråk kan hon inte studera matematik på en högre nivå. Sådana är reglerna på skolan, berättar hon. Detta gör henne stressad eftersom hon har betyg i flertalet matematikkurser på gymnasienivå från skolan i landet där hon tidigare studerade. Hon upplever att hon har förutsättningar att studera vidare men att hon blir hindrad att utveckla sina kunskaper i matematik. Anastasia erfar också att hennes kunskapsutveckling hejdas. Hon har också en lång skolbakgrund med sig och berättar:

Anastasia: Jag läser svenska och andra ämnen på grundskolenivå fast jag har betyg från gymnasiet i mitt hemland (...) Men jag ska studera grundskoleämnen ett år till på IM så (...) jag får alla ämnen och sen jag kan gå till gymnasium (...) Jag har inte betyg i svenska och därför jag får inte läsa gymnasiekurser.

Samtidigt är det så att de elever som inte har någon skolerfarenhet, eller enbart har kort skolbakgrund, anser att det är positivt att få gå i skola. De ger inte uttryck åt att de har ställt krav på studierna eller haft specifika önskemål om kurser.

Elevidentiteter som särskilt framträder

Ett andra tema som utkristalliserades var några särskilt framträdande elevidentiteter. Intervjumaterialet visar tydligt att informanterna har en varierad bakgrund. Den första elevidentiteten som blev synlig i analysen innefattar elever som har en lång skolbakgrund från de länder där de tidigare levde. Den andra gruppen består av elever som har en kort eller ingen skolbakgrund och som äntligen har blivit elever. Den första gruppen, elever med lång skolbakgrund, utmålar skoltiden i de länder där de var elever tidigare som positiv. De berättar även att de var duktiga elever som koncentrerade sig på sina studier, som ville se bra resultat och få bra betyg. Eleverna beskriver också att de som elever på Språkintröduktion kommer till skolan och är med på lektionerna, att de sällan är sjuka och att de helst vill bli färdiga med sina studier snabbt samt talar om sig själva som utbildade personer med goda kunskaper.

De här eleverna berättar att det tog olika lång tid för dem att få börja skolan. Vissa hade fått vänta i några månader medan andra hade fått börja direkt. När de intervjuades hade de varit elever på Språkintröduktion under varierande lång tid, från 9 månader till 3 år och 9 månader. Sålunda hade de inte återupptagit sina studier där de avslutade dem där de studerade tidigare, vilket också kan ses som en självklarhet eftersom de måste uppnå kompetens i svenska språket först. När

den här gruppen elever började studera på Språkintröduktion upplevde de att de betraktades som nybörjare av den skolpersonal som de mötte. Eleverna talar om att de på inskrivningssamtalet på Språkintröduktion berättat för skolpersonalen att de har gått i skola i många år tidigare samt att de har studerat och att de har betyg i de flesta ämnen som erbjuds i skolan. De som hade sina betyg med sig till Sverige påpekar vidare att de har låtit lärare och studievägledare på de skolor som de studerat på i Sverige se betygsdokumenten, men de uttrycker stark frustration eftersom de erfar att de inte fått något gensvar på den information som de lagt fram.

Eleverna med en gedigen skolbakgrund berättar således om en skolgång som inleddes när de var små, i samband med att de började på daghem och fick lära sig bokstäver och siffror, och som pågick ända tills de lämnade de länder som de levde i. När studierna på Språkintröduktion började upplevde eleverna att de blev tvungna att börja om från början igen istället för att fortsätta utveckla de ämneskunskaper de redan har. De har sålunda gått från att känna sig som högpresterande elever till att höra till kategorin av elever som behöver lära sig svenska. Fadoua berättar om sin skolerfarenhet:

Intervjuaren: Har du gått i skolan i ditt hemland?

Fadoua: Jo, jag klar med skolan

Intervjuaren: Är du klar, menar du att du har tagit studenten? Hur många år har du studerat då?

Fadoua: Ja precis, jag har studerat i tolv år

Intervjuaren: Okej (...) har du läst alla ämnen? Alltså alla ämnen som man läser på gymnasiet här?

Fadoua: Ja, det har jag. No, so, språk matte, engelska (...) ja idrott ja allt

Intervjuaren: Okej! Tyckte du om att gå i skolan?

Fadoua: Ja, det var roligt.

Intervjuaren: Fick du bra betyg?

Fadoua: Japp, bästa betyg (skrattar) jag tror

Fadoua värdesätter sin tidigare skolgång och anser att hon, i den skolkontext där hon tidigare studerade, hade bra betyg. Även Amal berättar att hon har gått i skola i många år och att hon upplever det som väldigt frustrerande att hon inte får läsa kurser som hon vet att hon skulle klara av:

Amal: Jag är färdig med matte på grundnivå men dom säger att jag kan inte söka till matte 1c eller 2c (förtydligande: matematikkurser på gymnasienivå) för att har inget svenskabetyg. Läraren gav mig en mattebok i gymnasimatte men jag kan inte att göra prov och jag kan inte att få betyget (...) fast jag känner igen den här boken.

Intervjuaren: Du känner igen innehållet i boken?

Amal: Ja, precis.

Anastasia uppger att hon tagit studentexamen där hon tidigare levde och att hon även inledde universitetsstudier där. När hon började studera på

Språkintröduktion fick hon veta att det var bättre att hon satsade på betyg i såväl svenska som andraspråk som ämnesbetyg från den svenska skolan:

Anastasia: Joo, jag har bästa betyg och jag har visat mina lärare men alla säger det bättre jag får svenska betyg.

Amal känner sig inte bekväm i rollen som språkintröduktionselev, eftersom hon, liksom många av de andra eleverna som ingår i den här studien, uppfattar att hon hindras att utveckla den ämneskunskap hon har. Anastasia liksom de övriga som hör till den här elevgruppen upplever att hon får börja om från början. De känner frustration och stress och söker efter bekräftelse för den elevidentitet de kände igen sig i när de började studierna på Språkintröduktion.

Den andra elevidentiteten som särskilt framträdde i intervjuerna består av de elever som har kort eller ingen skolbakgrund. Dessa elever har gått i skola i ett par år eller har inte studerat alls. Vissa har i stället hjälpt till med sysslor i hemmet eller yrkesarbetat. Några av dem berättar att de har blivit undervisade av någon bekant eller att de har gått i koranskola. Till skillnad mot de Språkintröduktionselever som har gedigen skolbakgrund har eleverna med kort skolbakgrund inte en tydlig skolidentitet med sig när de börjar studera på programmet. Det framgår ändå att alla vet om att det är viktigt med vad de själva kallar "riktig skola" och att de gärna vill studera och få betyg. Leila berättar om sin skolbakgrund:

Intervjuaren: Har du gått i skolan i ditt hemland?

Leila: Nej nej, ingenting (...) Bara krig.

Intervjuaren: Bara krig, ok.

Intervjuaren: Kan du skriva på ditt modersmål?

Leila: Ja, lite (...).

Intervjuaren: Lite. Har du lärt dig här eller lärde du dig när du bodde i ditt hemland?

Leila: Lite här

Intervjuaren: Ok (...) Kan du läsa?

Leila: ja

Intervjuaren: Har du lärt dig det också här?

Leila: Ja.

Javad berättar att han tillsammans med några grannbarn gick i hemskola och blev undervisad av en granne.

Javad: Nej jag inte ha gått skola (...) till exempel (...) en lärare hemma

Intervjuaren: Du menar hemskola?

Javad: Ja

Intervjuaren: Har du gått i skolan hemma?

Javad: Skola hemma ja precis

Intervjuaren: Hur många elever var ni eller var det bara du?

Javad: Nej inte bara jag kanske sju pojkar (...) mina kompisar och grannar

Intervjuaren: Så det var du och andra barn

Javad: Ja och vi fick lära oss språk (...) det XXX (namn på språket som talas i landet) och matematik också lite engelska

Det som särskilt utmärker den här elevidentiteten är att eleverna uttrycker att de är tacksamma och nöjda över att äntligen få gå i skola. Där de bodde tidigare fanns det, på grund av krig eller andra genomgripande kriser, fattigdom eller diskriminering, inga möjligheter för dem att gå i skolan. Nigar berättar att hon har gått i skola i två år:

Nigar: Två år studera där

Intervjuaren: Var det när du var liten?

Nigar: Jag gick tills jag fyllde 10 år.

Det blir tydligt i materialet att dessa elever erfar att de är nöjda och lyckligt lottade som får börja studera och bli utbildade. Meher berättar om sin erfarenhet av Språkintröduktion:

Meher: Jag har lärt mig mycket om allting

Intervjuaren: Tycker du om matematik?

Meher: Ja (...) alla lektion jag tycker om

Intervjuaren: Vill du studera många ämnen?

Meher: Ja jag behöver att lära mig mycket mycket (...) Därför det roligt i skolan (...) skolan mycket viktiga

Intervjuaren: Ja det är sant

Meher: Men mest viktig är lära svenska och få betyg

Ungdomarna som äntligen har blivit elever berättar att de är tacksamma över att de till slut får studera. De uttrycker att de är lyckligt lottade som får komma till Sverige, lära sig och bli utbildade, vilket ger dem en känsla av att ha en gynnsam framtid.

Bland de elever som blev intervjuade fanns det även några elever som varken hör till den första eller den andra elevidentiteten. Det är elever som berättar att de har studerat men att de inte är studiemotiverade och att de helst vill arbeta. De framträdde inte som en särskild elevidentitet utan representerar i stället den heterogenitet som oftast finns i en elevgrupp.

Den heterogenitet som präglade elevgruppen tenderade att osynliggöras på programmet, där dessa elever snarare ses som en homogen grupp av elever. I gymnasieskolan kan språkintröduktionseleverna betraktas som de som avviker från det normgivande eftersom de anses ha andra kunskaper och erfarenheter och därmed kategoriseras som den andre och stereotypiseras som "nyanlända" utifrån vad som anses vara typiska karaktärsdrag. Exempel på drag som de tillskrivs är att de på grund av att de nyligen kommit till Sverige inte behärskar det svenska språket på tillräckligt hög nivå och att de inte har betyg från svenska skolan. Denna kategorisering kan få eleverna att erfara en känsla av kulturell olikhet.

Svenska språket som barriär

Det tredje, och kanske i viss mån det mest framträdande temat, är elevernas uttryck för vikten av att lära sig svenska och att det viktigaste kravet till framgång är att de lär sig svenska och får betyg i svenska som andraspråk. Detta krav att behärska språket blir för dem till en barriär. Samtliga elever uttrycker att de vill höra till skolans gemenskap, till de nationella programmen. Alla elever vittnar i intervjuerna om att de upplevs ha bristande kunskaper i svenska och att de även själva upplever detsamma. Den främsta indikationen på det är att de berättar att de senare, när de har betyg i svenska som andraspråk, ska få lämna Språkintröduktion och söka till ett nationellt gymnasieprogram, och även få vad de kallar "svenska" vänner.

Erfarenheten av att inte behärska svenska och behovet av att lära sig språket framstår som något centralt för eleverna. Viljan att lära sig svenska så pass bra att de kan få betyg i ämnet är något som alla intervjuade elever uttrycker. Kunskaper i svenska blir ett högt uppsatt mål som eleverna strävar efter att nå. De upplever svårigheter med att inte behärska svenska tillräckligt bra. Detta blir extra kännbart för elever med lång skolbakgrund som gärna vill visa att de har kunskaper inom många ämnen. Även elever med kort skolbakgrund framhåller att begränsade svensk kunskaper är ett problem för dem och att svenskan behövs för framtida arbete eller studier. Anastasia och Jaffar berättar att kunskaper i svenska är viktigt.

Anastasia: Egentligen jag tycker att jag är bra på svenska men (...) men det räcker inte för jag måste bli mer bättre (...) jag vet jag kan många ämnen men först måste jag lära svenska (...) nu vi vara elev på språkintrö för vi inte kan svenska språket.

Jaffar: När jag har betyg svenska jag kan vara fri (...) nu jag inte kan bestämma någonting (...) först jag måste bli bra på svenska

I intervjuerna finns även de elever som har som mål att få ett arbete så snart som möjligt, och som säger att man inte klarar sig utan arbete i Sverige. Bland de elever som har som mål att kunna försörja sig själva, blir svenskan den barriär som måste forceras för att få arbete. De säger att för att få ett arbete och ett fungerande socialt liv i Sverige måste de snabbt lära sig svenska och eftersom det bästa sättet att lära sig svenska är att prata, vill de helst lära känna svensktalande vänner. Emre säger att han vill lära sig svenska så att han kan få ett arbete.

Emre: Jag måste få jobb snabb (...) Min dröm är (...) ska sluta skolan, jobba med bilmekanikjobb

Intervjuaren: Okej så det vill du jobba med?

Emre: Jag vet inte (...) men utan jobb man inte klarar sig (...) pengar jätteviktigt

När eleverna på Språkintröduktion berättar om sina erfarenheter av att studera på Språkintröduktion framträder en bild av elever som har det roligt och trevligt i skolan eftersom de får träffa sina kompisar. Dessa kompisar är andra elever som

också studerar på Språkintröduktion. Trots att de intervjuade eleverna trivs i skolan och trivs med skolkamraterna, önskar de få lära känna svenska elever. Det framstår också som en orsak till att de vill lära sig svenska. Förutom att eleverna själva anser att de måste lära sig svenska för att kunna kommunicera med de svenska eleverna, blir det tydligt att de även upplever att lärare och övrig skolpersonal säger till dem att de måste lära sig svenska. I samtliga intervjusamtal framkommer uttalanden där eleven berättar att de enligt lärare eller annan skolpersonal måste erhålla ett betyg i svenska som andraspråk för att få studera flera ämnen. Alima säger:

Alima: Ja jag vill läsa kemi och fysik för jag kan jag har betyg men lärarna säger jag först måste få betyg i svenska.

Att lära sig svenska blir betydelsefullt eftersom eleverna med hjälp av språket, och med ett betyg i ämnet svenska som andraspråk, kan vidareutbilda sig och etablera sig i samhället. Eftersom elevernas tillgång till svenskspråkiga miljöer motarbetas av dem själva, exempelvis genom att de säger att de måste lära sig svenska först för att kunna lära känna svensktalande elever, och av omgivningen kan språket här ses som ett uttryck för mellanrummet. Den som befinner sig i en mellanrumsposition försöker enligt Bhabha (1994) antingen distansera sig från eller närma sig det som för denne är nytt. För eleverna kan viljan att lära sig svenska först för att kunna såväl bekanta sig med ordinarie elever som ta sig in i samhället och den nya kulturen vara ett sätt att försöka närma sig och likställa sig med dem som representerar den nya kulturen och omgivningen.

Diskussion

Den här studiens bidrag är ökad kunskap om situationen för nyanlända gymnasieelever på Språkintröduktion. Det fysiska rum som Språkintröduktion utgör kan förstås som ett mellanrum eftersom verksamheten ofta är belägen mer eller mindre utanför de nationella programmens fysiska och sociala områden. I detta rum förekommer språk, såväl svenska som olika modersmål och andra språk som eleverna talar. Utifrån Bhabha (1994) kan det sägas att det är just i Språkintröduktionens fysiska rum som mellanrummet tar form och att språkfrågan framträder som ett uttryck för detta rum. I detta mellanrum upplever eleverna att de blir hindrade såväl i sin utbildningsmässiga som sociala utveckling eftersom de uppfattas, av andra och sig själva, ha bristande kunskaper i svenska. Samtidigt erfar flertalet av dem att de inte får det stöd de behöver för att nå framgång, i och med att deras tidigare kunskaper och erfarenheter inte synliggörs och att de därför måste börja om från början.

Mellanrumspositionen, som utgörs av att befinna sig i en verksamhet men ändå i utkanten av den, kan åstadkomma osäkerhet och ambivalens som slutligen kan,

om den får utvecklas utifrån elevernas behov, leda till en positiv förändring. Den ambivalens som Bhabha (1994) beskriver kan vara betydelsefull eftersom den påverkar konstruerandet av självkänsla och identitetsutveckling. Den ambivalens språkintröduktionseleverna visar kan ses i ljuset av det mellanrum de befinner sig i. Samtidigt som de säger sig vilja lära känna elever på de ordinarie programmen och ingå i deras gemenskap, upplever de att de först måste lära sig svenska för att kunna göra det.

Genom språkintröduktionselevernas upplevelse av att positioneras på ett sätt som försvårar för dem att bli delaktiga av samhörigheten med de ordinarie gymnasieeleverna kan Bhabhas kulturella hybriditet (1994) urskiljas. Hybridiseringen som handlar om att befinna sig mellan två kulturer kan inge individen, de nyanlända eleverna i det här fallet, en känsla av olikhet och en känsla av ambivalens vilket kan orsaka ett närmande till eller distansering från det individen möter. Att eleverna till exempel anammar modetrender och gärna vill lära sig svenska för att kunna tala med de ordinarie eleverna kan beskrivas som försök att närma sig den för dem nya kulturen. Med en undervisning i högre grad inriktad mot kulturella likheter istället för mot olikheter skulle programmet ha förutsättningar att utgöra en kontext där individer och kulturer möts. Programmet skulle då utgöras av ett tredje rum som skulle möjliggöra positiv förändring för dem som befinner sig där, eftersom de då sannolikt skulle känna en annan sorts bekräftelse och uppmuntran. Likheterna mellan de nyanlända eleverna och de ordinarie eleverna skulle i ett sådant fall kunna handla om erfarenheten av att vara elev och behovet av att få sina kunskaper bekräftade. Olikheterna skulle å sin sida kunna handla om de nyanlända och de ordinarie elevernas skilda livserfarenheter och språkkunskaper. Det fokus på olikheter som beskrivs i studien resulterar i att de nyanlända elevernas upplevelse av att befinna sig utanför det normgivande, de ordinarie elevernas grupper och lektioner, stärks ytterligare. För att distansera sig från känslan av kulturell olikhet behöver eleverna komma närmare det som är normgivande och känna att de är en del av det. På språkintröduktion innebär det elevernas upplevda behov av att betyg i svenska som andraspråk framstår som ett villkor för att få lära känna elever som tillhör de nationella programmen. Samtidigt vill eleverna få de tidigare kunskaperna bekräftade trots att de ännu inte kan uttryckas på svenska. Upplevelser av att inte vara accepterad av det normgivande samhället kan skapa en känsla av kulturell olikhet, vilket i sin tur kan generera en känsla av konflikt och identitetsmässig splittring.

Frågan om kunskap blir viktig i ett skolsammanhang där elever från olika kulturer hamnar. Den här studien indikerar ett dilemma när elever upplever att deras tidigare kunskaper och erfarenheter inte blir synliggjorda, vilket även beskrivits i tidigare forskning (se exempelvis Folke Nilsson, 2017; Hagström, 2018; Sharif, 2017). I syfte att möta och bemöta de nyanlända eleverna på bästa sätt behöver undervisningen utgå från det eleverna redan kan snarare än det de inte kan. Att undervisningen i svenska blir central är förstaeligt eftersom eleverna behöver lära sig svenska men det bör inte ske i form av ett alltför kraftigt

bristperspektiv. Denna upplevelse av bristfälliga svenskkunskaper som hinder för framgång och gemenskap bekräftas även av tidigare forskning (se exempelvis Folke Nilsson, 2017; Hagström, 2018; Skowronski, 2013; Sharif, 2017).

De två elevtyper som framträder i materialet, elever som gått från att vara högpresterande till att vara nybörjare och elever som upplever att de äntligen får gå i skola, ger en bild av hur elevers identiteter kan utvecklas på olika sätt utifrån det sätt de bemöts på (se även Bhabha, 1994). För en nyanländ elevs utveckling av elevidentitet är det viktigt att skolpersonalen skaffar ingående kunskaper om elevens tidigare skolerfarenheter för att kunna stötta elevens lärande samt för att möjliggöra en identitetsutveckling som är gynnsam för eleven (Bouakaz & Taha, 2016; Lund & Lund, 2016). Att arrangera en utbildning där man riktar in sig på att eleverna får utvecklas utifrån individuell potential och så långt som möjligt, handlar huvudsakligen om att vara medveten om den enskilda elevens behov (Hyltenstam & Lindberg, 2012). Eleverna formas av den skolkontext som de tidigare befann sig i och av den som de befinner sig i nu, och deras elevidentiteter konstrueras med utgångspunkt i deras erfarenheter av skolkontext. Utifrån den betydelse som undervisningspraktiken och bemötandet av eleverna har visat sig ha i denna studie, framstår behovet av ett omsorgsfullt och genomtänkt bemötande och mottagande för bästa möjliga inkluderande av nyanlända elever i övriga samhället.

Om författaran

Erika Bomström Aho är doktorand vid Högskolan Dalarna. Hennes forskningsintressen omfattar bland annat nyanlända gymnasieelevers, främst språkintröduktionselevers, lärande.

Institutionsanknytning: Akademin humaniora och medier, Högskolan Dalarna, 791 88 Falun.

E-post: eao@du.se

Referenser

- Allen, D. (2006). Who's in and who's out? Language and the integration of new immigrant youth in Quebec. I *International Journal of Inclusive Education*, 10(02–03), 251–263.
- Bhabha, H. K. (1994). *The Location of Culture*. London, Routledge.
- Bouakaz, L. & Taha, R. (2016). Kampen om att bli en elev. I A. Lund & S. Lund (red.). *Skolframgång i det mångkulturella samhället*. (1. uppl.) Lund: Studentlitteratur s. 85–102.
- Bomström Aho, E. (2018). *Språkintröduktion som mellanrum. Nyanlända gymnasieelevers erfarenheter av ett intröduktionsprogram*. (Licentiatuppsats). Karlstad: Karlstads universitet.
- Bunar, N. (2015). *Nyanlända och lärande – mottagande och inkludering*. Stockholm: Natur och kultur.

- Cederberg, M. (2006). *Utifrån sett – inifrån upplevt: några unga kvinnor som kom till Sverige i tonåren och deras möte med den svenska skolan*. (Doktorsavhandling). Malmö: Malmö studies in educational sciences. Malmö högskola.
- Gruber, S. (2007). *Skolan gör skillnad: etnicitet och institutionell praktik*. (Doktorsavhandling). Linköping: Linköpings universitet.
- Hagström, M. (2018). *Raka spår, sidospår, stopp: Vägen genom gymnasieskolans språkintröduktion som ung och ny i Sverige*. (Doktorsavhandling). Linköping: Linköpings universitet.
- Lindberg, I. & Hyltenstam, K. (2012). Flerspråkiga elevers språkutbildning. I: M. Olofsson (red.), *Symposium 2012. Lärarrollen i svenska som andraspråk*. Stockholm: Stockholms universitets förlag, s. 28–51.
- Kvale, S. & Brinkmann, S. (2009). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Stockholm: Studentlitteratur.
- Lund, A. & Lund, S. (Red.). (2016). *Skolframgång i det mångkulturella samhället*. Lund: Studentlitteratur.
- Mishler, E. (1995). Models of narrative analysis: A typology. *Journal of Narrative and Life History*, 5(2), 87–123.
- Nilsson, J. & Axelsson, M. (2013). “Welcome to Sweden”: Newly arrived students’ experiences of pedagogical and social provision in introductory and regular classes. *International Electronic Journal of Elementary Education*, 6(1).
- Nilsson F. J. (2017). *Lived transitions: experiences of learning and inclusion among newly arrived students*. (Doktorsavhandling). Stockholm: Stockholms universitet.
- Ottosson, L., Eastmond, M., & Cederborg, A.-C. (2017). Assertions and aspirations: Agency among accompanied asylum-seeking children in Sweden. *Children’s Geographies*, 15(4), 213–227.
- Pinson, H. & Arnot, M. (2010). Local conceptualisations of the education of asylum-seeking and refugee students. From hostile to holistic models. *International Journal of Inclusive Education*, 14 (3), 247–267.
- Riessman, C. (2008). *Narrative methods for the human sciences*. London: SAGE.
- Rutter, J. (2006). *Refugee children in the UK*. Maidenhead: Open university Press.
- Safford, K. & Costley, T. (2008). “I didn’t speak for the first year”: Silence, self-Study and student stories of English language learning in mainstream education. *Innovation in Language Learning & Teaching*, 2(2), 136–151.
- Said, E. (2004). *Orientalism*. Stockholm: Ordfront.
- SFS 2010:2039 (2010). *Gymnasieförordning*. Stockholm: Utbildningsdepartementet.
- Sharif, H. (2017). *”Här i Sverige måste man gå i skolan för att få respekt – Nyanlända ungdomar i den svenska gymnasieskolans introduktionsutbildning”*. (Doktorsavhandling). Uppsala: Uppsala universitet.
- Skolinspektion (2017). *Språkintröduktion i gymnasieskolan*. Stockholm: Skolinspektionen.
- Skolinspektionen. (2014). *Utbildningen för nyanlända elever. Kvalitetsgranskning. Rapport 2014:03*. Stockholm: Skolinspektionen.
- Skolinspektionen. (2010). *Språk- och kunskapsutveckling för barn och elever med annat modersmål än svenska. Rapport 2010:16*. Stockholm: Skolinspektionen.
- Skolinspektionen. (2009). *Utbildning för nyanlända elever: rätten till en god utbildning i en trygg miljö. Rapport 2009:3*. Stockholm: Skolinspektionen.
- Skolverket. (2016a). *Allmänna råd: Utbildning för nyanlända elever*. Stockholm: Skolverket.
- Skolverket. (2016b). *Språkintröduktion*. Stockholm: Skolverket.
- Skowronski, E. (2013). *Skola med fördröjning: nyanlända ungdomars sociala spelrum i ”en skola för alla”*. (Doktorsavhandling). Lund: Lunds universitet.
- Vetenskapsrådet. (2011). *God forskningssed*. Stockholm: Vetenskapsrådet.

- Wigg, U. (2008). *Bryta upp och börja om: berättelser om flyktingskap, skolgång och identitet*. (Doktorsavhandling). Linköping: Linköpings universitet.
- Wikström, H. (2007). *(O)möjliga positioner: familjer från Iran & postkoloniala reflektioner*. (Doktorsavhandling). Göteborg: Göteborgs universitet.